

קובץ שאלות

הסטוריה שכבה יא

בנושאים מפרק ב

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3 התנועות הלאומיות באירופה והתנועה הציונית

א. הסבר שלושה גורמים לצמיחת התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19.

(12 נקודות)

ב. הצג שתי נקודות דמיון ושתי נקודות שוני בין התנועה הציונית בראשית דרכה

(עד מלחמת העולם הראשונה) ובין התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19.

(18 נקודות)

4 פעילות התנועה הציונית בגולה ובארץ-ישראל עד 1914

א. הצג שני דפוסי פעילות ציונית במדינות אירופה ו/או בארצות אגן הים התיכון,

והסבר במה הם סייעו לחיזוק התנועה הציונית. (12 נקודות)

ב. הצג שני קשיים של העולים בתחום ההתיישבות בארץ-ישראל עד מלחמת העולם

הראשונה.

תאר כיצד אחד מהאישים או הארגונים סייע להתיישבות בארץ-ישראל בתקופה זו.

(18 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13).

במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא לאומיות (שאלות 14-18),

המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

2. הצהרת בלפור

לפניך קטע ממכתב של די"ר חיים וייצמן אל לואי ברנדייס (מנהיג ציוני אמריקה), שנכתב לפני פרסום הצהרת בלפור.

קרא את הקטע, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

פרטי וסודי
מר ברנדייס יקירי,

ראשית, הרשני להודות לך על המכתב האדיב ששלחת לי. אני מרבה להעריך את מילות העידוד הבאות ממך...

הממשלה הבריטית שוקלת בקפידה רבה את נוסח ההצהרה [הצהרת בלפור] בזכות התנועה הציונית. בשלושת החודשים האחרונים מתנגדינו מקרב היהודים נאבקו בתנועה הציונית. הם פרסמו סדרה של חוברות ובהן נאומים של התומכים בהשתלבות, והפיצו חוברות אלה ברבים. כפי הנראה הם התארגנו לקבוצה חזקה למדי המפעילה עכשיו נגד הציונים את מלוא השפעתה.

אנחנו הציונים חשים צורך שהמשא ומתן שלנו עם בריטניה, שנמשך יותר משלוש שנים, יובא לכלל סיום על ידי השגת הצהרה מאת ממשלת בריטניה. למסמך כזה יהיה ערך עצום בשעה זו, ויאפשר לנו לערוך את ההכנות הדרושות למקרה שהתקדמות הצבא הבריטי אל תוך ארץ ישראל תתרחש בקרוב. אנו חייבים להיות מסוגלים להישען על משהו מוגדר, כדי שנוכל לבוא אל בני העם היהודי ולומר להם שיש לנו לא רק תקוות גדולות, אלא הצהרה מחייבת ממעצמה המסוגלת ונכונה ללחום למען ענייננו.

בברכה לבבית
שלך בנאמנות רבה
ח' וייצמן

(מעובד על פי ב' ליטבינוב, מבחר אגרות וייצמן: קיץ 1885 – ינואר 1950, עם עובד, 1988, עמ' 155-157)

א. הצג את התוכן של הצהרת בלפור.

הסבר את החשיבות של הצהרת בלפור לציונים, על פי הקטע.

(18 נקודות)

ב. הצג על פי הקטע את דרכי הפעולה של המתנגדים להצהרת בלפור,

והסבר, על פי מה שלמדת, מדוע הם התנגדו להצהרה.

(12 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. הנויכוח בין הציונים, תכנית באזל

א. בחר בשניים מן הזרמים:

- ציונות מדינית
- ציונות מעשית
- ציונות רוחנית

הצג את העמדה של כל אחד מהזרמים שבחרת בוויכוח על דרכי ההתמודדות עם בעיית היהודים בגולה. (15 נקודות)

ב. הצג את תכנית באזל (מטרה ואמצעים).

הסבר כיצד העמדה של אחד הזרמים (המוזכרים בסעיף א) באה לידי ביטוי בתכנית באזל. (15 נקודות)

4. דפוסי פעילות ציונית בארץ-ישראל

א. בחר באחת ממסגרות הפעילות של הציונים בארץ-ישראל עד 1914:

מסגרת פוליטית-חברתית או מסגרת ביטחונית.

הצג את דרכי פעילותה, והסבר את תרומתה ליישוב הציוני בארץ-ישראל. (15 נקודות)

ב. הצג הבדל אחד בין מושבה לקבוצה, ותאר את הסיוע של אחד מהאישים או הארגונים

לאחת מצורות ההתיישבות האלה. (15 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13).

במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא לאומיות (שאלות 14-18),

המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

/המשך בעמוד 5/

2. הלאומיות המודרנית, ויכוח אוגנדה

א. הצג על פי מה שלמדת את המאפיינים של הלאומיות המודרנית כתופעה תרבותית. הסבר כיצד שניים ממאפיינים אלה באים לידי ביטוי בבול של הקרן הקיימת, שלפניך (הבול משנת 1940).

(12 נקודות)

(לקוח מתוך: מ' נאור, ד' גלעדי, ארץ-ישראל במאה העשרים, 1991, עמ' 64)

ב. הצג את תכנית אוגנדה, והסבר שני טיעונים של תומכי התכנית ושני טיעונים של המתנגדים לה. (18 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

חלק I – לאומיות

בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:
על שאלה אחת מהפרק הראשון ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. התנועה הציונית והתנועות הלאומיות באירופה

א. קרא את הקטע שלפניך.

הציונים יודעים שקיבלו עליהם תפקיד קשה במיוחד. מעולם לא ניסו לעקור מארצות שונות, בזמן קצר ובדרך שלום, מיליוני אנשים ולשתול אותם בקרקע אחרת; מעולם לא ניסו להפוך מיליוני אנשים מחוסרי מקצוע וחסרי כוח גופני לאיכרים ולרועי צאן. מעולם לא ניסו לקשר אל המחרשה ואל האדמה האם סוחרים, תלמידי ישיבות ועירוניים מנותקים מן הטבע. הציונים יהיו חייבים לחנך את כל היהודים לאחדות לאומית. יהיה עליהם להתגבר על הבדלי לשונות, שינויי תרבות והרגלי מחשבה מיוחדים שיביאו עמם ממולדתם הישנה.

(מעובד על פי ש' אבינרי, הרעיון הציוני לגווינו, 1991, עמ' 126-127)

הצג על פי הקטע שניים מהקשיים הייחודיים של התנועה הציונית, והסבר על פי מה שלמדת גורם ייחודי אחד שהשפיע על צמיחת התנועה הציונית כתנועה לאומית.

(15 נקודות)

ב. בחר בתנועה לאומית מאחת הארצות: יוון, פולין, גרמניה, איטליה. הסבר שני גורמים שערכו את המאבק של התנועה שבחרת, וגורם אחד שסייע למאבק זה.

(15 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. התנועות הלאומיות באירופה והתנועה הציונית

- א. הסבר למה גורמים לצמיחת התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19. (12 נקודות)
- ב. הצג שתי נקודות דמיון ושתי נקודות שוני בין התנועה הציונית בראשית דרכה (עד מלחמת העולם הראשונה) ובין התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19. (18 נקודות)

4. התנועות הלאומיות באירופה

- א. הצג למה גורמים לצמיחה של תנועות לאומיות באירופה במהלך המאה ה-19, והסבר במה סייע אחד מהגורמים שהצגת להתפתחות תנועות לאומיות אלה. (15 נקודות)
- ב. בחר בתנועה לאומית אחת שלמדת עליה. הסבר את מטרת המאבק הלאומי של תנועה זו, תאר את השלבים העיקריים במאבק, ו. והצג שני קשיים שהתעוררו במהלכו. (15 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13). במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא לאומיות (שאלות 14-18), המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

/המשך בעמוד 5/

2. הצהרת בלפור

לפניך קטע ממכתב של ד"ר חיים וייצמן אל לואי ברנדייס (מנהיג ציוני אמריקה), שנכתב לפני פרסום הצהרת בלפור.
קרא את הקטע, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

פרטי וסודי
מר ברנדייס יקירי,

ראשית, הרשני להודות לך על המכתב האדיב ששלחת לי. אני מרבה להעריך את מילות העידוד הבאות ממך...

הממשלה הבריטית שוקלת בקפידה רבה את נוסח ההצהרה [הצהרת בלפור] בזכות התנועה הציונית. בשלושת החודשים האחרונים מתנגדינו מקרב היהודים נאבקו בתנועה הציונית. הם פרסמו סדרה של חוברות ובהן נאומים של התומכים בהשתלבות, והפיצו חוברות אלה ברבים. כפי הנראה הם התארגנו לקבוצה חזקה למדי המפעילה עכשיו נגד הציונים את מלוא השפעתה.

אנחנו הציונים חשים צורך שהמשא ומתן שלנו עם בריטניה, שנמשך יותר משלוש שנים, יובא לכלל סיום על ידי השגת הצהרה מאת ממשלת בריטניה. למסמך כזה יהיה ערך עצום בשעה זו, ויאפשר לנו לערוך את ההכנות הדרושות למקרה שהתקדמות הצבא הבריטי אל תוך ארץ-ישראל תתרחש בקרוב. אנו חייבים להיות מסוגלים להישען על משהו מוגדר, כדי שנוכל לבוא אל בני העם היהודי ולומר להם שיש לנו לא רק תקוות גדולות, אלא הצהרה מחייבת ממעצמה המסוגלת ונכונה ללחום למען ענייננו.

בברכה לבבית
שלך בנאמנות רבה
ח' וייצמן

(מעובד על פי ב' ליטבינוב, מבחר אגרות וייצמן: קיץ 1885 – ינואר 1950, עם עובד, 1988, עמ' 155-157)

א. הצג את התוכן של הצהרת בלפור.

הסבר את החשיבות של הצהרת בלפור לציונים, על פי הקטע.

(18 נקודות)

ב. הצג על פי הקטע את דרכי הפעולה של המתנגדים להצהרת בלפור,

והסבר, על פי מה שלמדת, מדוע הם התנגדו להצהרה.

(12 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

חלק I – לאומיות

בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:

על שאלה אחת מהפרק הראשון ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 2-1.

1. קרא את הקטע שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחרי.

מכתב של הרצל אל שגריר גרמניה בווינה (ידיד קרוב של קיסר גרמניה) משנת 1898.

"אני מבקש מאת השגריר שיפעל כדי שאתקבל לריאיון אצל הוד מעלתו קיסר גרמניה. אני סבור שדיבור של הקיסר עם הסולטן הטורקי יכול להצמיח תוצאות רצויות הן לגרמניה והן לסולטן הטורקי, ולתרום להתפתחות העניינים בשטחי האימפריה העותמאנית בעתיד. בייחוד הייתי רוצה להעיר את תשומת לבו של הקיסר לנקודות האלה:

- מכל מדינה יצאו היהודים, הגורמים לאי-שקט חברתי, כלכלי ופוליטי, וכך תיחלש האנטישמיות.
- התיישבות של יהודים רבים שהם בעלי השכלה ויוזמה כלכלית בשטח האימפריה תביא לה חיזוק רב. לטורקיה תהיה תועלת ישירה – היהודים ישלמו תשלום כספי גבוה ואולי כך יסייעו לענייניה הכספיים, ותועלת עקיפה הודות לשיפור מצבה הכלכלי.
- התיישבות יהודים תביא בלי ספק להבראה של פינת המזרח העזובה והשוממת הזאת, להכנסת יסוד של תרבות גרמנית, ובאמצעותה תשמש כניסת היהודים בפועל גם מן לנוצרים במזרח.
- למדינות אירופה יש אינטרסים באזור, בין השאר ביצירת דרך דרומית קצרה לאסיה באמצעות הקמת מסילת ברזל מהים התיכון אל המפרץ הפרסי. התיישבות יהודים באזור זה תוכל לסייע לקידום אינטרס זה.

אני מבקש מהוד מעלתו הקיסר שישמיע את הטענות האלה בעת פגישתו עם הסולטן.

הנאמן לו מאוד

ד"ר תאודור הרצל"

(מעובד על פי ב"ז הרצל, היומן ב, הספרייה הציונית, תשכ"ה, עמ' 87)

א. הסבר, על פי הקטע, איזו תועלת תצמח לאימפריה העותמאנית (טורקיה) ואיזו

תועלת תצמח למדינות אירופה, מיישוב יהודים בשטח האימפריה העותמאנית.

(15 נקודות)

ב. מה רצה הרצל להשיג באמצעות פנייה לסולטן הטורקי ולשליטים אחרים באירופה?

במה פניות אלה מבטאות את השקפתו המדינית?

(15 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. פעילות הציונים בארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה

א. ציין שני אזורים שבהם הוקמו נקודות יישוב חדשות בארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה, נהצג את המאפיינים של שתי צורות התיישבות חדשות שהוקמו בתקופה זו. (18 נקודות)

ב. הצג את הפעילות בארץ-ישראל להחייאת השפה העברית ולביסוסה בתקופה זו, הסבר את התרומה של פעילות זו לחיזוק התנועה הציונית. (12 נקודות)

4. התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19 והתנועה הציונית

א. הסבר את השפעת הפעילות של תנועות לאומיות באירופה במאה ה-19 על צמיחת התנועה הציונית. (10 נקודות)

ב. הסבר שתי נקודות דמיון ושתי נקודות שוני בין התנועה הציונית ובין תנועות לאומיות אחרות באירופה. (20 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13).

במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא לאומיות, המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

/המשך בעמוד 5/

2. הלאומיות

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחרי.

החתימה לזהות לאומית קיבלה חשיבות פוליטית בגלל כמה השפעות: המהפכה הצרפתית הוכיחה שיש ממש בשאיפת ההגדרה העצמית הלאומית של העמים. מלחמות נפוליאון וכיבושיו ערערו את השליטה של שושלות מלוכה שלא הייתה להן זיקה ללאומיות ולרצון של הנשלטים. ניסיונו של נפוליאון ליצור אירופה בעלת צורה אחידה הניע את העמים הכבושים, או החוששים מפני כיבוש, לשמור על ייחודם הלאומי.

הלאומיות הייתה אמצעי חיוני לביטוי עצמי. היא שימשה מוקד להזדהות הפרט והכלל במקום שהכנסייה חדלה למלא תפקיד זה.

שיטות הייצור החדשות, אמצעי התקשורת המהפכניים (מסילות הברזל), הפעילות הכלכלית המוגברת ופיתוח משק הכספים פתחו את הדרך ליצירת יחידות כלכליות ופוליטיות גרורות, והכשירו את המעמדות המייצגים את הכוחות החדשים לקליטת הבשורה של האחדות הלאומית.

(מעובד על פי "טלמון, רומנטיקה ומרי - אירופה 1815-1848, עם עובד, 1973, עמ' 101, 106-107.)

- א. ציין את כל הגורמים לצמיחת הלאומיות באירופה במאה ה-19 המוזכרים בקטע. הסבר, על פי הקטע ועל פי מה שלמדת, כיצד סייעו שלושה מהגורמים שציינת לצמיחת התנועות הלאומיות. (20 נקודות)
- ב. ציין גורם אחד שעיכב את המאבק של כל אחת משתי התנועות הלאומיות שלמדת עליהן (בסך הכול שני גורמים). הסבר במה כל גורם שציינת עיכב את המאבק. (10 נקודות)

חלק II - לאומיות

בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:

על שאלה אחת מהפרק הראשון, ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון - קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 2-1.

שים לב: על שאלות אלה אין להשיב באמצעות העתקת משפטים מקטעי המקור. תוכל להביא ציטוט בק כדי לבסס את דבריך.

1. התנועה הציונית (1897-1914)

לפניך קטע מדברי הפתיחה של דוד וולפסון, הנשיא השני של התנועה הציונית, בקונגרס הציוני השמיני (1907).
קרא את הקטע, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

תכנית העבודה של התנועה הציונית נשענת על שלושה יסודות: דיפלומטיה, הכנת העם והכנת הארץ. שלושת היסודות האלה, המשולבים זה בזה, הם התשתית של הבניין הציוני. העבודה המדינית נחוצה כדי ליצור את התנאים המשפטיים וכדי להשיג את הערבויות הנהוצות. כמו כן יש להכשיר ולהכין את עמנו למטרה הנשגבה. הציונות צריכה לחדור אל העם באמצעות טיפוח החינוך הלאומי, ולמשוך אחריה רבים מבני עמנו.
בנוסף נחוצה גם הכנת הארץ, ואכן סימנים ראשונים לכך כבר ניכרים.
(מעובד על פי העולם, 1907.)

א. הצג את תכנית באזל, שהתקבלה בקונגרס הציוני הראשון.

הסבר במה תכנית העבודה של הקונגרס הציוני השמיני, כפי שהיא מוצגת בקטע, תואמת את תכנית באזל.

(18 נקודות)

ב. הצג את הפעילות שיזמה התנועה הציונית. במסגרת "עבודת ההווה" בשני תחומים,

והסבר מדוע החליטה התנועה הציונית על פעילות זו. (12 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. הציונים בארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה

- א. הסבר את הסיבות לעליית יהודים לארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה, והצג שני קשיים שהיו לעולים בארץ. (15 נקודות)
- ב. הצג שתי צורות התיישבות חדשות שהוקמו בארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה. תאר את הסיוע של אחד האישים או הארגונים לאחת מצורות ההתיישבות שהצגת. (15 נקודות)

4. הפעילות של הרצל

- א. הצג שני קשיים שעמדו בדרכו של הרצל להגשמת המטרות של התנועה הציונית לפני קונגרס אוגנדה (1903). הסבר כיצד הוא התמודד עם אחד מן הקשיים האלה. (15 נקודות)
- ב. הסבר את הגורמים שהביאו את הרצל להציע את תכנית אוגנדה בקונגרס השישי (1903), והצג שני טיעונים של מתנגדי התכנית. (15 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13). במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא הלאומיות (שאלות 14-18), המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

/המשך בעמוד 5/

2. צמיחת התנועה הציונית ופעילות התנועות הלאומיות

א. קרא את הקטע שלפניך מספרה של אניטה שפירא "חרב היונה", וענה על השאלה שאחריו.

התנועה הציונית באה לעולם בעקבות אכזבה. החלום של המאה ה-19, שהקדמה טוביל את העולם אל עתיד נאור, שבו העיוותים והאפוליות של העבר ייראו כחלום בלהות שתלף, נתברר לקראת סוף המאה כתקוות שווא. התגשמות החלום של השתלבות היהודים בתוך החברה האירופאית נראתה רחוקה מתמיד. עם החלת זכות הבחירה הכללית, ההשתתפות של ההמונים בפוליטיקה לא חשפה את הרגשות החיוביים של בני העמים, אלא שחררה יצרים ודעות קדומות. הייתה זו שנאה למי שמתיימר להיות חלק מן האומה: שרוצה ליהנות מאותן זכויות, להתחרות על אותן עמדות, להיות שותף בתרבות הלאומית. הציונות הייתה בת זמנה. היא הייתה יכולה להפוך מרעיון של כמה "משוגעים לדבר" לתנועה של ממש בתקופה זו דווקא ולא בתקופה אחרת: היא ספגה לתוכה רעיונות והלכי רוח, גטיות ודפוסי פעולה, האופייניים לאותה התקופה. (מעובד על פי א' שפירא, חרב היונה, עם עובד, תשס"ג, עמ' 19, 23)

על פי הקטע, הסבר את הגורמים לצמיחת התנועה הציונית. (16 נקודות)

ב. הצג שניים מהשלבים העיקריים בהתפתחות של הפעילות הלאומית באירופה במאה ה-19, והדגם אחד מהשלבים שהצגת, במדינה שלמדת עליה. (14 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

חלק I – לאומיות

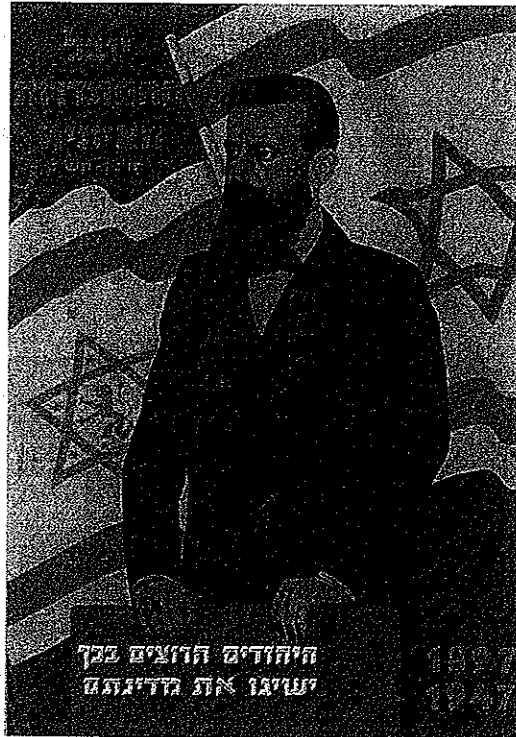
בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:
על שאלה אחת מהפרק הראשון ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. מאפייני התנועות הלאומיות והתנועה הציונית

לפניך כרזה לציון חמישים שנה להסתדרות הציונית.

(מתוך אוסף הכרזות של הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים)

א. אילו מאפיינים קושרים בין בני אותו הלאום ומלכדים אותם, על פי מה שלמדת?

הסבר כיצד שניים מהמאפיינים האלה באים לידי ביטוי בכרזה שלפניך.

(17 נקודות)

ב. הצג את המאפיינים של מנהיגי התנועות הלאומיות באירופה, והדגם כיצד מאפיינים אלה

באים לידי ביטוי אצל הרצל, מנהיג התנועה הציונית. (13 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

14. הצג את המאפיינים המשותפים למנהיגי התנועות הלאומיות באירופה במאה התשע־עשרה.

15. בחר בתנועה לאומית שפעלה באחת מן הארצות האלה: יוון, פולין, גרמניה, איטליה.
הסבר גורם אחד שעיצב את המאבק של התנועה שבחרת, וגורם אחד שסייע למאבקה.

16. הסבר את הסיבות לעלייה לארץ־ישראל בשנים 1881-1914.

17. מה הייתה העמדה של מנהיגי התנועה הציונית כלפי הצדדים הלוחמים בזמן מלחמת העולם הראשונה?
הסבר מדוע החליטו לנקוט עמדה זו.

18. הסבר מה הייתה המשמעות של הצהרת בלפור עבור הציונים.
הצג את התגובה של היהודים "המשתלבים" על הצהרה זו, ואת תגובת הערבים עליה.

בהצלחה!

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. התפתחות הפעילות הלאומית באירופה

- א. הצג שניים מן השלבים בהתפתחות של הפעילות הלאומית באירופה במאה התשע-עשרה, והסבר את התרומה של אחד מן השלבים שהצגת לעיצוב תודעה לאומית. (16 נקודות)
- ב. בחר בתנועה לאומית שפעלה באחת מן הארצות האלה: יוון, פולין, גרמניה, איטליה. הסבר את מטרת המאבק של התנועה שבחרת, ותאר את אחד משלבי המאבק שלה. (14 נקודות)

4. צמיחת התנועות הלאומיות

- א. לפניך שלושה גורמים שהשפיעו על צמיחת התנועות הלאומיות באירופה במאה התשע-עשרה.
- אירועים פוליטיים-היסטוריים מעצבים
 - רעיונות; אידאולוגיה
 - שינויים במצב הכלכלי-חברתי
- בחר בשניים מן הגורמים האלה, והסבר את ההשפעה של כל אחד מהם על צמיחת התנועות הלאומיות באירופה. (16 נקודות)
- ב. הסבר שתי השפעות של תנועות לאומיות באירופה במאה התשע-עשרה על הצמיחה ו/או על דרכי הפעולה של התנועה הציונית. (14 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13). במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא הלאומיות (שאלות 14-18), המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

/המשך בעמוד 5/

הרצל (2)

לפניך השיר "הרצל", מאת יורם טהר-לב. קרא אותו וענה על הסעיפים א-ב שאחריי.

<p>בית 3 הוא לחם במונטיפיורי וברוטשילד הוא נוף והשקיע בקונגרסים את כל חסכוניותו בבית הוא הניח אישה וילדים שחשו על בשרם את צרת היהודים. לכלך הוא את ידיו ולא חש עצמו קטן בקשישים** הוא חילק ונפגש עם השולטן כי אחרת איך עבדול חמיד השני היה מתמצא בעניין הציוני? הוא היה קצת בנימין והיה קצת זאב אך כשבא אל השולטן – שוב הציע את הלב.</p>	<p>בית 1 הרצל וכל האדונים הנכבדים בבאזל יסדו את מדינת היהודים וולפסון ונורדאו ואוסישקין התוסס ומוצקין, וכל הצירים של הקונגרס. נורדאו הביא למדינה את הכבוד וולפסון הביא את הכספים (והחובות) אוסישקין הביא את המרד של הדור וביאליק הביא את "אל הציפור". רק הרצל הלך שם דָּוָה וכואב כי הרצל נתן למדינה את הלב.</p>
<p>בית 4 ובסוף, כשראו שישנה כבר התחלה הוא נדרש לשלם את מחיר התהילה אחד דרש שישלמו את החובות אחד דרש את הפרסום והכבוד אחד דרש מהפכה, אחד שוויון, אחד דרש מיד את כל ציון. *והרצל, שכלום לא נשאר לו בחייו נתן את הלב ועצם את עיניו, ואחר כך כל האדונים הנכבדים בכו על חוזה מדינת היהודים.</p>	<p>בית 2 הוא רץ ודאג ונאם ונדחף מן המזכיר אל השר, מן המיניסטר אל הגראף* האמין כתינוק בכל מה שהוא בדה ואמר: אם תרצו – אין זו אגדה. הוא עבר בגליל, בשרון וביהודה, בדק את הקרקע ואת כלי העבודה חצה את הים ועל פרד הוא דהר ובמקווה ישראל הוא פגש את הקיסר ואז, לפני וילהלם הוא חש פתאום כאב כי שוב היה צריך לפתוח את הלב.</p>

(מתוך: http://www.taharlev.com/songs_selection_song.asp?id=73)

* גראף – אציל, בעל אחוזה.
** בקשישים – שוחד.

- א. הצג על פי השיר שלוש פעולות של הרצל לקידום הרעיון הציוני. הסבר על פי מה שלמדת שתי מטרות שניסה להשיג באמצעות פעולות אלה. (15 נקודות)
 - ב. הסבר על פי השיר שלוש מהקשיים שהיו להרצל בקידום הרעיון הציוני. (15 נקודות)
- /המשך בעמוד 4/

חלק I – לאומיות

בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:
על שאלה אחת מהפרק הראשון ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. חברת המופת הרצויה בארץ-ישראל

עיין בנספח, שבו שלוש תמונות המייצגות גישות שונות בתנועה הציונית בנוגע

לחברת המופת הרצויה בארץ-ישראל, וענה על שני הסעיפים.

א. בחר באחת מן התמונות, ציין את מספרה וכתוב איזו גישה היא מייצגת.

הסבר שני מאפיינים של גישה זו (שלפחות אחד מהם בא לידי ביטוי בתמונה).

(15 נקודות)

ב. בחר בגישה שונה מזו שכתבת עליה בסעיף א, והסבר את המאפיינים

של חברת המופת הרצויה בארץ-ישראל על פי גישה זו. (15 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. גורמים שהשפיעו על פעילות התנועות הלאומיות

א. לפניך גורמים אחדים שהשפיעו על מימוש יעדי התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19:

— המצב המדיני

— מידת הפיצול התרבותי או החברתי

— כוחה של הכנסייה

בחר בשניים מהגורמים האלה, והסבר כיצד כל אחד מהם קידם או עיכב את מימוש יעדיה של התנועה הלאומית שלמדת עליה (בסעיף זה אין לכתוב על התנועה הציונית).

(15 נקודות)

ב. הסבר שני גורמים שהקשו על פעילותה של התנועה הציונית עד 1914, וגורם אחד שסייע

לפעילות זו. (15 נקודות)

4. הלאומיות בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20

א. הסבר שלושה מאפיינים שקושרים בין בני אותו לאום ומלכדים אותם. (12 נקודות)

ב. הצג שניים מהשינויים שיצרה תופעת הלאומיות המודרנית במפה המדינית של אירופה,

והסבר אחד מהשינויים שהיא יצרה בחברה האירופית בתקופה זו. (18 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13).

במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא הלאומיות (שאלות 14-18),

המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

/המשך בעמוד 5/

2. התנועה הציונית במלחמת העולם הראשונה

א. לפניך קטע מתוך מכתב ששלח חיים וייצמן אל ישראל זנגוויל (ממנהיגי יהדות בריטניה) בתחילת מלחמת העולם הראשונה.

... אעמיד לביקורתך האדיבה רעיונות אחדים ואשמח להוסיף ולדון עמך בנקודות אלו בעל פה.
 תכניותי מבוססות כמובן על הנחת יסוד אחת, ההנחה שמדינות ההסכמה ינצחו, ואני מקווה שינצחו היטב. אין ספק שאחרי המלחמה יתחוללו שינויים יסודיים, שינויים שייקבעו כנראה על פי עקרון הלאומיות. אני מאמין שאנגליה, הלוחמת את מלחמתן של אומות קטנות, תפעל להביא יותר צדק לעולם שעייף ממלחמה נוראה זו. יתר על כן, אין ספק בלבי שארץ-ישראל תיפול בתחום השפעתה של אנגליה.
 עתה באה השעה לתבוע את זכותנו לייסוד יישוב יהודי מאורגן ואוטונומי בארץ-ישראל.
 כיצד יש לתבוע את זכותנו? מה הם האמצעים והדרכים שעלינו לנקוט? חובה עלינו, מתוך הערכה למאבק האיתנים של הלוחמים, להתאזר בסבלנות, להצטרף בעצמנו ללוחמים ולעזור בכל דרך שנוכל.
 (מעובד על פי מ"ו וויסגל [עורך], כתבי חיים וייצמן: אגרות ז', מוסד ביאליק, עמ' 67-69)

הסבר שניים מהנימוקים במכתבו של וייצמן בזכות תמיכה בבריטניה בתחילת מלחמת העולם הראשונה.

על פי מה שלמדת, מדוע העדיפה התנועה הציונית לנקוט עמדה ניטרלית כלפי הצדדים הלוחמים?

(18 נקודות)

ב. הסבר שניים מהאינטרסים שביקשה בריטניה לקדם באמצעות הצהרת בלפור.

מה היה אתג הקשיים שנבעו מנוסח ההצהרה?

(12 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

חלק I – לאומיות

בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:
על שאלה אחת מהפרק הראשון ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. עלייה והתיישבות בארץ ישראל בשנים 1882-1914

א. לפניך סמל המושבה מזכרת בתיה.

(מתוך הערך "מזכרת בתיה", באתר he.wikipedia.org)

הצג שני מאפיינים של המושבות הבאים לידי ביטוי בסמל.
הסבר על פי מה שלמדת הבדל אחד בין המושבה לקבוצה.
(15 נקודות)

ב. הצג שלושה קשיים של העולים לארץ ישראל עד מלחמת העולם הראשונה, ותאר כיצד סייעו מפלגות הפועלים או המשרד הארצישראלי להתמודד עם אחד מהקשיים שהצגת.
(15 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. הפעילות הציונית בארץ-ישראל עד 1914

- א. הסבר במה תרמו הפעולות של הברון רוטשילד ובמה תרם המשרד הארצישראלי להתפתחות היישוב היהודי בארץ-ישראל. (16 נקודות)
- ב. תאר את הפעילות של אליעזר בן-יהודה להחייאת השפה העברית, והסבר במה תרמה פעילות זו לחיזוק התנועה הציונית. (14 נקודות)

4. היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה

- א. הסבר שתי מטרות של השלטון העותמאני, במדיניותו כלפי היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה.
הצג שתי פעולות שנקט השלטון העותמאני כדי לקדם מדיניות זו. (15 נקודות)
- ב. ארגון "הוועד להקלת המשבר" וארגון ניל"י מייצגים דרכי תגובה שונות ביישוב היהודי על המדיניות של השלטון העותמאני בזמן מלחמת העולם הראשונה.
הצג את דרכי התגובה של כל ארגון, והסבר מדוע בחר כל אחד מהם בדרכים אלה. (15 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13).
במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא לאומיות (שאלות 14-18), המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

2. צמיחת התנועות הלאומיות באירופה וצמיחת התנועה הציונית

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחרי.

רעיון הלאומיות חינך את כל העמים להכרת ערך עצמם, לימד את העמים לראות את תכונותיהם המיוחדות, ונטע בלבם את הרצון העז לעמוד ברשות עצמם. רעיון הלאומיות היה חייב להשאיר עקבות גם ביהודים המשכילים, שלא יכלו להתעלם ממנו. הוא הדריך לחזור ולראות את היהודים כעם מיוחד ולדרוש לעצמם עתיד כשאר העמים. הכרה זו קיבלה חיזוק על ידי עמדת העמים, שפלטו את היהודים מקרבם בתור יסוד זר, וללא אדיבות ובלי המלה הבליטו את ההבדלים, האמתיים או המדומים, שבינם ובין היהודים.

(מעובד על פי מ' נורדוי, כתבים נבחרים, מצפה, תרפ"ט, עמ' 169)

א. על פי הקטע, הסבר שני השפעות של הלאומיות באירופה על צמיחת הציונות.

(16 נקודות)

ב. בין הגורמים לצמיחה של תנועות לאומיות באירופה היו:

— רעיונות תנועת ההשכלה

— כיבושי נפוליאון

— תוצאות המהפכה התעשייתית

בחר בשניים מהגורמים האלה, והסבר כיצד כל אחד מהם תרם לצמיחת

התנועות הלאומיות באירופה. (14 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

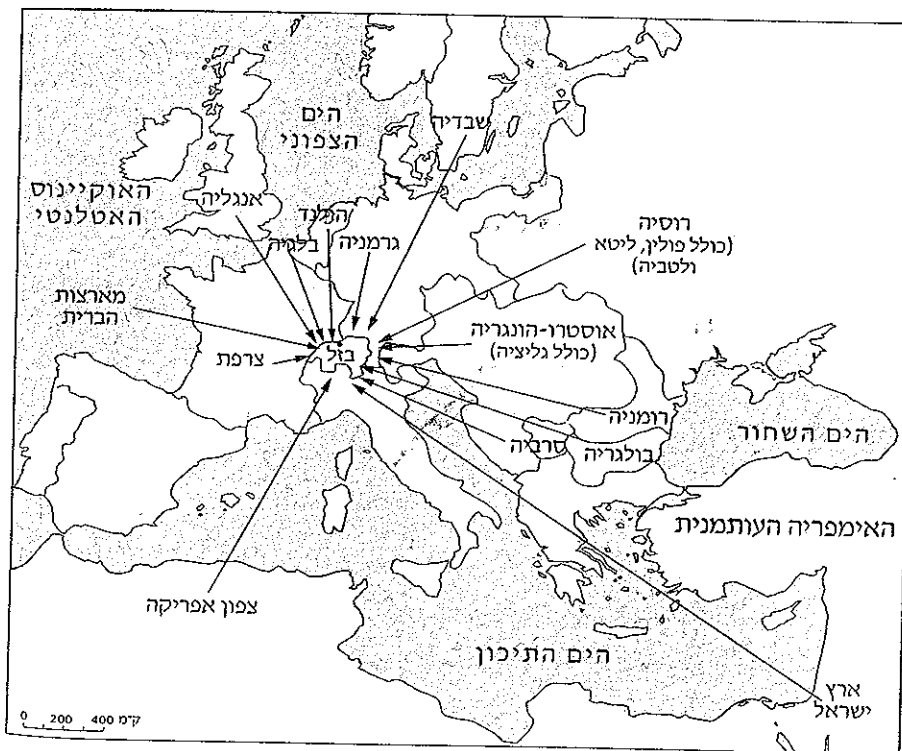
חלק I – לאומיות

בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:
על שאלה אחת מהפרק הראשון ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. **דמיון ושוני בין התנועה הציונית לתנועות לאומיות אחרות**
לפניך מפה המציגה את הארצות שמהן הגיעו צירים (נציגים) לקונגרס הציוני הראשון (1897).

(צ' אלדר ול' יפה, משמרנות לקידמה, מעלות, 1998, עמ' 312)

- א. הסבר קושי **ייחודי** של התנועה הציונית, לעומת תנועות לאומיות אחרות, הבא לידי ביטוי במפה.
הצג **שני** קשיים ייחודיים נוספים של התנועה הציונית בראשית דרכה.
(18 נקודות)
- ב. הצג **שתי** דרכי פעולה שנקטו גם התנועה הציונית וגם התנועות הלאומיות האחרות לקידום מטרותיהן.
הדגם את **אחת** מדרכי הפעולה שהצגת, בפעילותה של **אחת** מהתנועות הלאומיות: האיטלקית, הגרמנית, היוונית, הפולנית.
(12 נקודות)

14. הצג שלושה שינויים שיצרה תופעת הלאומיות המודרנית בסוף המאה התשע-עשרה ובתחילת המאה העשרים: שני שינויים במפה המדינית של אירופה, ושינוי אחד בחברה האירופית.
15. על פי ספרו של הרצל "מדינת היהודים", הסבר מהי הבעיה של העם היהודי בגולה, ומהו פתרונו.
16. הסבר מה היו המטרות של הקמת ארגון "השומר", והצג את פעולותיו.
17. מה הייתה העמדה של מנהיגי התנועה הציונית כלפי הצדדים הלוחמים בזמן מלחמת העולם הראשונה? הסבר מדוע הם החליטו לנקוט עמדה זו.
18. הצג את תוכנה של הצהרת בלפור, והסבר שני קשיים שנובעים מנוסח ההצהרה.

בהצלחה!

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. הגורמים לצמיחת התנועות הלאומיות ולצמיחת התנועה הציונית

- א. הסבר שניים מן הגורמים לצמיחת התנועות הלאומיות במאה התשע-עשרה. (15 נקודות)
- ב. הסבר גורם ייחודי אחד שהשפיע על צמיחת הציונות כתנועה לאומית, והצג שניים מן הקשיים הייחודיים של התנועה הציונית בראשית דרכה. (15 נקודות)

4. התפתחות התנועות הלאומיות והתפתחות התנועה הציונית

- א. בחר בתנועה לאומית שפעלה באחת מן הארצות: יוון, פולין, איטליה, גרמניה. הסבר שני קשיים במאבק של תנועה זו, והצג את תוצאות המאבק. (15 נקודות)
- ב. הוויכוח בנוגע לחברה הרצויה במדינה שתקום הוא אופייני לתנועות לאומיות. הצג את מאפייני חברת המופת הרצויה בארץ-ישראל על פי שתגישות בתנועה הציונית. (15 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13). במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא הלאומיות (שאלות 14-18), המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

/המשך בעמוד 5/

2. התנועה הציונית כתנועה לאומית

- א. התנועות הלאומיות פעלו לפיתוח התודעה הלאומית. הסבר את החשיבות של פעילות זו, על פי מה שלמדת. הצג שלוש דוגמאות מהאיור שלפניך שבהן באה לידי ביטוי פעילות לפיתוח התודעה הציונית. (15 נקודות)

(איור מאת משה ליליין, מהגטו לציון, מתוך הארכיון של בצלאל.)

- ב. בחר באחת מן המדינות שהרצל פנה אליהן.

מדוע פנה הרצל למדינה זו?

מה הוא ביקש ממנה, ומה הציע לה?

(15 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

חלק I – לאומיות

בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:
על שאלה אחת מהפרק הראשון ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. ראשית היישוב הציוני בארץ-ישראל

א. הסבר שלוש סיבות לעליית יהודים לארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה.

(12 נקודות)

ב. על פי הקטע שלפניך, הסבר את הביקורת של אחד-העם על הסיוע של הברון רוטשילד למושבות בארץ-ישראל.

על פי מה שלמדת, הצג טענה אחת בעד סיוע זה. (18 נקודות)

"... יותר ממאה איכרים נמצאים בזכרון יעקב ובהם רק אחד הראוי לשם זה באמת, בהיות לו גם אדמה, גם בהמות וכלי עבודה, והוא חורש וזורע וקוצר וחי בעבודתו בלי תמיכה. כל שאר ה"איכרים" אין להם כמעט שום יחס לאדמה, [הם רק] יושבים ומסתכלים בכרמים ובשאר הנטיעות שהפקידות נוטעת. אין להם לא בהמות ולא כלי עבודה והכל נעשה על ידי הפקידות: על ידי פועליה, בהמותיה ובהשגחת פקידיה שמספרם גדל באופן שלא יאומן... הדבר עלה לפקידות ביותר מעשרה מיליון פרנק, ולבני המושבה עצמם – בעשרים שנות עבודת ושפלות, ובאובדן כוחותיהם המוסריים וכישרונם לעבודה בריאה.

(מעובד על פי כתבי אחד-העם, בתוך ש' קולת [עורכת])

הרעיון הציוני והקמת מדינת ישראל, הוצאת מעלות, תשמ"ה, כרך א', עמ' 122)

/המשך בעמוד 3/

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. שינויים שיצרו התנועות הלאומיות באירופה, התנועה הציונית בארץ-ישראל

- א. הצג שני שינויים שיצרה הלאומיות המודרנית בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20 במפה המדינית של אירופה, והסבר שינוי אחד שהיא יצרה בחברה האירופית. (15 נקודות)
- ב. הצג שני שינויים שחוללה בארץ-ישראל התנועה הציונית עד מלחמת העולם הראשונה: שינוי אחד בתחום ההתיישבות ושינוי אחד בתחום החברתי-פוליטי או בתחום הביטחוני. (15 נקודות)

4. הצהרת בלפור

- א. הצג את עיקרי התוכן של הצהרת בלפור. (10 נקודות)
- ב. הסבר במה קדמה הצהרת בלפור את מטרת הציונות, ומדוע על פי ההיסטוריון י' טלמון הצהרת בלפור היא מסמך "מייאש בערפולו". (20 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם לא יענו על חלק II (שאלות 5-13). במקום חלק II עליהם לענות על שלוש שאלות נוספות בנושא הלאומיות (שאלות 14-18), המופיעות בדף נפרד שיחולק להם.

/המשך בעמוד 5/

2. פעילות התנועות הלאומיות באירופה והתנועה הציונית

- א. לפניך שני קטעים: קטע I מדבריו של לוחם החופש היווני הנסיך איפסילנטי, וקטע II מדבריו של הרצל. קרא את שני הקטעים וענה על שני חלקי השאלה שאחריהם.

קטע I: איפסילנטי

"קדימה! קדימה! למען האמונה ולמען המולדת! הנה הגיעה השעה, יוונים! זה זמן רב נלחמים עמי אירופה למולדת ודרור! הם קוראים אתכם ללכת בעקבותיהם [...] תתאחד נא כל ארץ יוון ברצון אחד! תרועת החוצרות וצלילי הנשק קוראים אתכם אל הקרב: אירופה מצפה לפלאי גבורתכם! [...] ואני שב וקורא אתכם, אישים! יוונים נדיבי לב! נשחרר נא את המולדת הקרועה!"

(מ' זיו וש' אטינגר, **דברי הימים** כרך ג', חלק ב', רכגולד, 1987, עמ' 41-42)

קטע II: הרצל

"זו היא שאלה לאומית, וכדי לפתור אותה עלינו לעשותה תחילה לשאלת עולם מדינית הטעונה הסדר במועצת עמי התרבות. תינתן נא לנו ריבונות בחבל ארץ כלשהו על פני האדמה, שיספיק לצורכי עמנו המוצדקים; לכל השאר נדאג בעצמנו. התהוותה של ריבונות חדשה אין בה כלום מן המגוחך, אן הבלתי אפשרי, הן בימינו אלה חזינו זאת אצל עמים אחרים."

(מעובד על פי ב"ז הרצל, **מדינת היהודים**, הוצאת ידיעות אחרונות, 1978, עמ' 15, 26)

- הצג שתי נקודות דמיון בין התנועה הציונית ובין התנועות הלאומיות האחרות באירופה (לפחות אחת מנקודות הדמיון צריכה להיות על פי הקטעים).
- הסבר במה שונה דרך הפעולה שאיפסילנטי מציע בקטע I מדרך הפעולה שהרצל מציע בקטע II.
- (18 נקודות)

- ב. הסבר שני גורמים שעיקבו את המאבק הלאומי באחת מן הארצות האלה: יוון, פולין, גרמניה, איטליה. (12 נקודות)
- /המשך בעמוד 4/

חלק I – לאומיות

בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:
על שאלה אחת מהפרק הראשון ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. צמיחת התנועות הלאומיות באירופה וצמיחת התנועה הציונית

- א. הסבר את ההשפעה של אירועים פוליטיים ואת ההשפעה של תהליכי תיעוש ועיור על צמיחת התנועות הלאומיות באירופה במאה ה' 19. (14 נקודות)
- ב. עיין בנספח שבו קריקטורה שהתפרסמה בעיתון בצרפת בשנת 1898. הסבר כיצד בא לידי ביטוי בקריקטורה אחד הגורמים שעוררו יהודים לתמוך ברעיון הציוני, והצג גורם אחד נוסף שעורר יהודים לתמוך ברעיון הציוני. (16 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

14. הצג שני שלבים בהתפתחות של הפעילות הלאומית באירופה במאה התשע-עשרה.
15. הסבר שתיים מן המטרות של הרצל בכינוס הקונגרס הציוני הראשון.
16. הסבר את הסיבות לעליית יהודים לארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה.
17. מה הייתה "מלחמת השפות", ומה היו תוצאותיה?
18. מה הייתה העמדה של מנהיגי התנועה הציונית כלפי הצדדים הלוחמים בזמן מלחמת העולם הראשונה? הסבר מדוע החליטו לנקוט עמדה זו.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא כרשות משרד החינוך

14. הצג את המאפיינים של מנהיגי תנועות לאומיות באירופה במאה התשע-עשרה.
15. בחר בתנועה לאומית מאחת הארצות: יוון, פולין, גרמניה, איטליה.
הסבר גורם אחד שעיצב את המאבק של התנועה שבחרת, וגורם אחד שסייע למאבק זה.
16. מה הייתה המטרה של הרצל בפנייתו לסולטן הטורקי, ומדוע חשב הרצל שהסולטן הטורקי עשוי להיענות לפנייה זו?
17. הסבר את הסיבות לעליית יהודים לארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה.
18. מה הניע את הברון רוטשילד לסייע למושבות בארץ-ישראל? הצג שלוש מפעולותיו.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. מחלוקות בתנועה הציונית

- א. בתנועה הציונית הייתה מחלוקת בנוגע לאופי הרצוי של החברה בארץ-ישראל. הצג שתיים מן הגישות במחלוקת זו. (15 נקודות)
- ב. הצעת אוגנדה, שהועלתה בקונגרס הציוני השישי, עוררה מחלוקת. הסבר שני טיעונים של התומכים בהצעה זו, ושני טיעונים של המתנגדים לה. (15 נקודות)

4. מתכנית בזל להצהרת בלפור

- א. הצג את מטרת הציונות על פי תכנית בזל (1897). הסבר במה קידמה הצהרת בלפור מטרה זו. (18 נקודות)
- ב. הסבר מדוע התנגדו היהודים "המשתלבים" להצהרת בלפור, ואיזה מענה ניתן להתנגדות זו בנוסח ההצהרה. (12 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם **לא** יענו על חלק II (שאלות 5-13). במקום חלק II עליהם לענות על **שלוש** שאלות נוספות בנושא "לאומיות" (שאלות 14-18). המובאות בדף נפרד שיחולק להם.

/המשך בעמוד 5/

2. הגורמים לצמיחת התנועות הלאומיות ולצמיחת התנועה הציונית

א. לפניך קטע העוסק בהיסטוריה של אירופה במאה התשע-עשרה. קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

בתקופה זו (המאה התשע-עשרה) נודעה חשיבות רבה לבשורה החדשה, בשורת חופש ושוויון [...] דבר זה שהאמריקנים קנוהו במהפכה, הרי גם בני אירופה יכולים לזכות בו [...] תוך פחות ממאה וחמישים שנה גדל מספר תושבי אירופה בשלוש מאות וחמישים מיליון ומעלה [...] הערים התרחבו וגדלו [...] שיטות התחבורה החדשות צמצמו את המרחקים, שיטות התעמולה החדשות עיצבו את דעת הציבור [...] [תוך פחות מחמישים שנה] בכל מקום ישתנו פני החברה עקב שלטון המכונה וההון, ובכל מקום תצטרך הממשלה לדאוג לסוג תושבים חדש, שכסף אין לו והוא עקור משורשיו היציבים שהיו לו לפניו, תלוש מן האמונות הישנות של חיי שדה וכפר ושרוי בלי ערכים ובלי מסורת.

(מעובד על פי הא"ל פישר, דברי ימי אירופה, ספר חמישי, מוסד ביאליק, תשכ"ב, עמ' 9, 11)

על פי מה שלמדת, הצג שלושה מן הגורמים שהשפיעו על צמיחת התנועות הלאומיות באירופה במאה התשע-עשרה. הסבר כיצד שניים מן הגורמים שהצגת באים לידי ביטוי בקטע. (18 נקודות)

ב. הסבר שני גורמים ייחודיים שהשפיעו על צמיחת הציונות כתנועה לאומית. (12 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

חלק I – לאומיות

בחלק זה שני פרקים, עליך לענות על שתי שאלות:
על שאלה אחת מהפרק הראשון ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. פעילות התנועות הלאומיות באירופה

א. לפניך קטע שכתב ג' מציני, מנהיג התנועה הלאומית באיטליה.

קרא את הקטע, וענה על השאלה שאחריו.

1. בתנועתנו הלאומית באה לידי ביטוי אחוות כל בני העם, המשוכנעים שהייעוד של איטליה הוא להיות אומה. אמונתנו היא שיש לאחד את המאמצים לקראת הרעיון הגדול לשוב ולכונן את איטליה כאומה חופשית, בעלת שוויון אזרחי, אחת ומאוחדת, בלתי תלויה ועצמאית.
2. איטליה צריכה לכלול בתוכה את היבשת ואת הצי האי שבין הים שמדרום והאזור העליון של האלפים מצפון, את הנהרות ממערב ואת טריינט ממזרח. כמו כן צריכים להיכלל באיטליה האיים, שלפי שפת התושבים הם איטלקים, ולכן עליהם להיות חלק מן האחדות המדינית של איטליה [...]
6. הצבעים של דגלנו הם לבן, אדום וירוק, והוא נושא את הסיסמה: חירות, שוויון, הומניות מצד אחד, ואחדות ועצמאות מצד אחר.

(מעובד על פי ג' מציני, "איטליה הצעירה", 1832,

בתוך מ' או'וש' אטינגר, **דברי הימים**, כרך ג', חלק ב', רכגולד, 1987, עמ' 157-158).

על פי מה שלמדת, הצג את המאפיינים המלכדים את בני אותו לאום, והסבר כיצד

שלנשה מן המאפיינים האלה באים לידי ביטוי בקטע. (18 נקודות)

ב. הצג שלנשה שלבים בהתפתחות של הפעילות הלאומית באירופה במאה התשע-עשרה.

(12 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

14. הסבר שני גורמים לצמיחת התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19.
15. בחר בתנועה לאומית מאחת הארצות: יוון, פולין, גרמניה, איטליה.
מה הייתה מטרת המאבק של התנועה שבחרת, ומה היו תוצאותיו?
16. מה הייתה המטרה של הרצל בפנייתו לסולטן הטורקי, ומדוע חשב הרצל שהסולטן הטורקי עשוי להיענות לפנייה זו?
17. מהי "מלחמה השפות", ומה היו תוצאותיה?
18. הצג את עיקרי התוכן של הצהרת בלפור.
מה הייתה תגובת הערבים להצהרה זו?

בהצלחה!

זכות הייצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

14. הסבר את השפעתם של עקרונות תנועת ההשכלה ואת השפעתם של כיבושי נפוליאון על צמיחת התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19.

15. מה הייתה "מלחמת השפות" בארץ-ישראל, ומה היו תוצאותיה?

16. הסבר מה הייתה המטרה בהקמת ארגון "השומר", והצג את פעולותיו.

17. הסבר מדוע כינס הרצל את הקונגרס הציוני הראשון (שתי מטרות).

18. מהי תכנית אוגנדה, ומדוע תמך הרצל בתכנית זו?

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או למרסם אלא ברשות משרד החינוך

14. הצג שני מאפיינים של תופעת הלאומיות המודרנית.
15. הצג את המטרה של הרצל בפנייתו לאחת המעצמות, והסבר מדוע לדעתו היה למעצמה זו אינטרס לעזור לתנועה הציונית.
16. הסבר את הסיבות לעלייה לארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה (1914).
17. מה הייתה "מלחמת השפות", מדוע התעוררה, ומה היו תוצאותיה?
18. הסבר שני קשיים של התנועה הציונית בראשית דרכה.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך